

Órmezői **Morus Szent**
Tamás Egyesület

Morus Tamás Napja – június 22.

A kiadvány anyagának megírásában az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület tagjai és támogatói vettek részt, a hosszabb szövegrészek szerzőit a kiadványban feltüntetjük. A képeket az egyesület tagjainak és támogatóinak amatőr felvételeiből válogattuk – köszönet érte.

Szerkesztette *Makrainé Tóth Rita*

Külön köszönetet mondunk *Veréb Lászlónak*, aki a Morus Napon készült hangfelvételt és a taggyűlés jegyzőkönyvét lejegyezte.

A kiadvány megjelenését Újbuda Önkormányzata és a Nemzeti Együttműködési Alap támogatta.

Felelős Kiadó: Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület

Budapest, 2014. december

ELŐSZÓ

Azt hinné az ember, hogy ha már 20 évet sikeresen megélt egy civil szervezet, a 21. gyerekjáték lesz. Igaz, sok feladatot már rutinból oldunk meg, kész forgatókönyveink és címlistáink vannak. Mégis, valahol akadozik a gépezet. Mert változik a környezet, folyamatosan változnak a jogszabályok, s bizony folyamatosan át kell ugranunk a bürokratikus akadályokat. Egyik oldalról örömmel tölt el, hogy egyre nagyobb az ismertségünk, egyre több a támogatónk, a másik oldalról fogy a lelkesedés a kudarcok nyomán. Vessünk hát számot a 2014. évvel – vajon merre billen a mérleg?

KÖZGYŰLÉSEK, HIVATALOS ESEMÉNYEK

Az Órmezői Morus Szent Tamás Egyesület 2014-ben kétszer is tartott közgyűlést. Először február 4-én az évi rendes közgyűlést, amelynek során megvitatta és elfogadta az előző éves működésről és pénzügyi helyzetről készült beszámolókat, valamint az adott évre vonatkozó terveket.

Ez alkalommal sor került új vezetőségi tagok választására is, a lemondott Cselikovics Jánosné gazdasági vezető helyett Uri Jánosné, Szili Imréné helyett pedig Szalánczi Gabriellát választották meg a jelenlévők.

Másodszor májusban ültünk össze, hogy a 2011. CLXXV. törvény – az ún. Civil törvény – előírásainak megfelelően előkészített alapszabály tervezetét megvitassuk, szükség szerint kiegészítsük, végül elfogadjuk. Mindez a szabályoknak megfelelően megtörtént, s az elnök felhatalmazást kapott a közgyűléstől, hogy a közhasznúság bejegyzése iránti kérelmet és az alapszabály módosításáról szóló bejelentést határidőig nyújtsa be a Fővárosi Törvényszékhez.

Nos, mi eleget tettünk kötelezettségünknek, de lapzártánkig nem rendeződött a szervezet közhasznúságának bejegyzése. Reméljük, 2015-ben megtörténik.

Ennek az összejövételnek volt a feladata, hogy a közelgő Morus Nap programját megtervezze, a meghívandó díszvendég személyében megállapodjon. Döntésünk dr. Iván László professzorra esett, a szervezéssel pedig Szalánczi Gabriellát bíztuk meg.

HANGVERSENYEINKRŐL

Emlékszünk? Tavaly ugyanitt a 20 éves szuperkoncertünkről számoltunk be, ahol a ma már országos, sőt világhírűvé vált korábbi növendék fellépők műsorában gyönyörködhattunk. Az idén is megtartottuk a szokásos kis koncertjeinket, a majdan országos, sőt világhírűvé váló művészeinkkel. A TV-ben sokan csodáljuk a Virtuózokat. Méltán. De ne tévesszük szem elől, hogy közöttünk hányan járnak kortárs virtuózok, akik még nem kerültek kamera elé, de semmivel sem kisebb tehetségek, mit a médiában látható társaik.

A tavaszi hangversenyek márciusban és májusban voltak, a megszokott környezetben – a Prima Primissima díjas Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola hangversenytermében, *Héra András* tanár úrral, a Weiner zongora tanszakvezetőjének szakavatott kalauzolásával. Lássuk, hogy a közönség soraiban ülő társunk hogyan emlékezik a novemberi hangversenyünkre:

Már hagyomány, hogy Héra András tanár úr és a Morus Szent Tamás Egyesület meghívják Őrmező lakosait egy elő-karácsonyi hangversenyre.

2014. november 22-én a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola ifjú művészei csodálatos koncertet adtak a Weiner teremben. A még középiskolás fiatalok páratlan tehetséggel, odaadással és muzikalitással játszották a komoly műveket a barokktól a 20. századig.

Íme a műsor:

1. Weiner: Románc, Blahunka Flóra – gordonka
2. Kovács Béla: Hommage Á De Falla, Simon Márton – klarinét
3. Brahms: a-moll trio I. tétel, Takács Ferenc – klarinét
4. Beethoven: 32 variáció, Farkas Dániel – zongora
5. Schumann: Fantasiestücke, Almási Veronika – gordonka
6. Haydn: Esz-dúr szonáta I. tétel, Chopin: c-moll etűd Op. 10 Nr. 10., Szabó Zsófia – zongora
7. Hummel: Esz-dúr zongoraverseny II-III. tétel, Szalóky Balázs – trombita
8. Bach: G-dúr prelúdium és fuga WK. I., Beethoven: B-dúr szonáta Op. 22. I. tétel, Kepes Iván – zongora
9. Telemann: D-dúr Concerto Sonata, Kunkli László – trombita

A novemberi fellépők

A MAGYAR KÖLTÉSZET NAPJA 2014. április 11.

Az idén sem tortával, hanem stílusosan, versekkel ünnepeltük József Attila születésnapját. Őrmezőn, a Költők Parkjában folyt a versek áradata a hivatalos koszorúzást követően, estig, a teljes sötétség beálltáig, sőt még azon is túl. Őrmezői Kossuth díjas költőnk, Kalász Márton köszöntése is helyet kapott a programban, hiszen az idén a Magyar Örökség díjat is megkapta. Válaszában Kalász Márton a helyi költőkhöz fűződő barátságáról mesélt.

Anima verset mond

A program szerkezete nem változott, a lakótelep valamennyi oktatási intézménye képviseltette magát, három óvoda, az általános iskola szinte minden osztálya, a Kossuth Lajos Gyermekotthon lakói, a Weiner diákjai a fiatalok közül. Sok-sok nyugdíjas és dolgozó felnőtt, civilek és távolabbról is érkező fiatalok a délutáni órákban jöttek, visszatérők és újak, amatőr színészek és fiatal költők saját versekkel, többen zenei kísérettel, mint például Szigeti Sugár Éva, aki ütőgardonnal kísérte saját előadását. A záróblokk ismét Engelbrecht Lászlóé volt, aki ezúttal Ady Endre életútját dolgozta fel versekben.

Nem maradt el a meleg tea és az emléklap sem, miközben egyre többen álltak meg akár csak pár percre is hallgatni a verseket. Észrevehetően többen voltak a fellépők is, nem volt üresjárat.

Köszönjük az Őrmezői Községi Háznak a technikai segítséget, az Őrmező Gyógyszertárnak az áramot, s minden fellépőnek a lelkes részvételt. A műsorról készült rövid összefoglalót most is láthatuk az Újbuda TV műsorán.

MORUS NAP 2014. június 20.

Ismét nagy sikerrel zajlott az idei Morus Nap – immár a tizenharmadik. Állandó nyitószámunk a Weinerből *Kállay Gábor* tanár úrral és blockflötésével, új vendégként pedig a Cavinton néptáncgyűttessel és kiemelt vendéglőadóinkkal, *prof. dr. Iván László* gerontológus, pszichiáterrel. A műsoros blokkok követően elnökünk méltatta a professzor urat, s felkérte előadásának megtartására.

Útban a teljes ember felé – Dr. Iván László előadása

Nagyon köszönöm a bevezető gondolatokat! Rengeteg élmény, rengeteg olyan csodálatos emlék tolt elém, amelyre relatíve hosszabb életem 82. évében az ember azt mondja, most már el kell kezdeni egy kicsit szellemileg is fejlődni, és előjönnek a régi emlékek is. És akkor három egyszerű dologgal kezdeném el a hangos gondolkodásomat.

Az egyik az, hogy valamelyik nap sétáltam az Eszék utcában, és egyszer csak látom, hogy egy 3 éves ikerpár – egy kisfiú meg egy kislány – futkározik az anyjuk és a negyedik kisgyerek körül. Egyszer csakelém penderedik mind a kettő. Szembenéz a kisfiú, azt mondja: „Te öreg vagy?” – Mondom én, igen én öreg vagyok. Erre rám néz, Akkor miért nem emeled rendesen a lábadat? Megtanulhattad volna! – Ez az egyik benyomás.

A másik pedig, hogy nagyon sok évvel ezelőtt előadás sorozatot tartottam a szellemi és lelki működések összefüggéseiről és a személyiségről. Nagyobb gyülekezet volt, rendszeresen jöttek, és olyan kérdéseket tettek fel, hogy végül is mondjam már meg, mi az, hogy a személyiség, meg mi az, hogy öregség, meg fiatalság, meg mi a véleményem erről. Mmegpróbáltam a magam módján megválaszolni, de ezt föltették nekem az egyetemi hallgatóim nagyon sokszor az utóbbi években, amikor az idős-gyógyászatot és az idősödés tudományát oktattam, előadtam, a gerontológiát – ez az idősödés tudománya – és az idősödés gyógyászatát, a geriátriát. Föltették azt a kérdést, hogy ki a fiatal és ki az öreg. Először is szeretném megkérni elmondani, hogy ne ezt a szót használjuk, hogy öreg. Mert az öreg és az öregség az teljesen más kategória, mint az idősödés. Az idősödés az, ami az emberre és minden lényre jellemző, hogy a megtermékenyített petesejtől kezdve elindul – egyedre szabottan és faji jellegzetességeinek megfelelően – időbeli változások sorozata egészen addig, amíg az utolsó lélegzetet és utolsó mozdulatot meg nem teszi. Tehát idősödés történik. Ezt azért mondom, mert nagyon sokszor az öregedés, meg öregség, főleg az idősödés, meg időskor egymással szembe helyezett fogalmak, és nem fogadják el azt, hogy nem öregség, meg öregedés, hanem idősödő emberekről, idősödő élőlényekről van szó. Nyilvánvalóan felvetődik az is, hogy akkor válaszoljuk már meg, vagy próbáljuk megfogalmazni, hogy ennek mi a lényege. A hatodéves orvostanhallgatók már szigorló orvosok, aránylag sok mindent tanultak, sok mindent tapasztaltak, 23-24 éves korukra kaptak egy alapozást. És akkor azzal kezdem az órát, hogy kérem, mondja meg az itt lévők közül valaki, hogy szeretne-e megidősödni, vagy régi szóval megöregedni? Hát persze rendkívül zavarban vannak. Nem tudják megmondani. Utána felteszem a kérdést, ha már erre nem is tudtok válaszolni, álljon föl valaki és mondja meg, hogy szeretne meghalni. Nahát, ez aztán egy szörnyű kérdés, meghalni, megöregedni, megidősödni – ebben a korban, 23-24 évesen? Szóval olyan témáról van szó, amely az élő világon belül máig igazán meg nem válaszolt, de állandóan kutatott témája az emberi tudománynak, az emberi életnek és az emberek mindennapi életét befolyásoló tényezőnek. Nagyon egyszerűen megfogalmazva azt lehet mondani, hogy mi a különbség az idős és a fiatal között? Azt mondom, nagyon egyszerű. Az idős, vagy öregember már volt fiatal, de

a fiatal még nem volt idős, nem volt öreg. Ez egy rendkívül fontos kérdés. Nem lehet kitalálni sem az egyiknek, sem a másiknak a titkát. Sokan megpróbálták. Sokan megpróbálták megfejtetni, hogyan is történik ez. Miért az egyik eddig él, a másik addig él. És minden féle mutatót, mindenféle tényezőt vizsgáltak, vizsgáltunk tudományosan.

A legidősebbekkel kezdtük, a 100 évesekkel és idősebbekkel. Mi is csináltunk Magyarországon egy nagy felmérést a 60-as években, később a 70-es évek végén, 80-as évek elején, végigjártuk az országot, a 100 évesnél idősebbeket vizsgáltuk egy kutatócsoporttal. Mindenfelét megvizsgáltunk, a vértől kezdve a sejtekig, az agyon keresztül, a mindennapi mozgást, a mindennapi gondolkodást, a mindennapi élet jellegzetességeit is figyelembe véve.

Hirtelen eszembe jut az, hogy Leonardo da Vinci, aki tényleg egy homo-univerzál – egyik nagyon nagyon szeretett és tisztelt példaképem – emberi lényében, személyiségében, alkotásaiban, zseniális ember volt. Ő írta le egy nagyon rövid kis észrevételét, amit 30 évvel ezelőtt a madridi Pradonak egy dohos pincszegletében találtak meg, – ő tudvalevően balkézzel, tükörírásban írta a dolgait. Ez a kis írás a következőt tartalmazta:

Három olyan dolog volt az életemben, amit idáig nem tudtam megfejtetni, nem tudtam a kérdéseimnek megfelelően megválaszolni.

Az egyik kérdésem az volt magamhoz, hogy miért kék az ég? – Hát nagyon egyszerű, ma már pedzegetjük, ma sem tudjuk igazán, de vannak rá kutatásaink, vannak rá tudományosan karanténba zárt szövegeink. A gondolataink dogmái is, meg az érdekességei is benne vannak. Hogy miért kék? Ma már tudjuk nagyon jól, hogy a molekulák, meg a fény, meg egyéb összefüggésekben próbálunk válaszolni.

A második kérdése az volt, hogy miért hasonlítanak az utódok az őseikre? – Hát genetikai kódokkal, meg az örökléssel nem nagyon tudott mit kezdeni, mert nem ismerte ezeket. Nem tudta megválaszolni, és ez zavarta.

A harmadik alapvető kérdése volt, és ez most a témánkhoz nagyon szorosan kapcsolódik: Miért öregszünk – írta – és miért halunk meg? – Amit fel szoktam tenni az orvostanhallgatóimnak, miért öregszünk és miért halunk meg? Évszázadok óta óriási anekdota kincs, meg mindenféle legendárium szerepel arról, hogy „az örök élet titka”, „az örök ifjúság itala”, „örök ifjúság titka” és így tovább. Ahogy az elnök asszony is elmondta bevezetőjében, hogy szeretnénk erre választ kapni. Hát kérem, meg kell mondjam, hogy Leonardo da Vincivel, meg a többiekkel is, meg a kutatóinkkal együtt is csak vizsgáljuk, kutatjuk ezt a témát, de igazából nagyon nem tudunk kielégítő választ adni erre. Hogy miért időszódunk, azt meg tudjuk a szaktudományainkkal közelíteni. Hogy hogyan történik ez, hogy történik ez a szervezetben, hogy történik ez a sejtekben, hogy történik ez a szervrendszerekben, hogy történik ez az egész emberben és az élővilág felépítettségében, organizációjában – ahogy ezt mondják, – de nem tudjuk megmondani, hogy ez miért megy végbe.

Egyébként is az emberről felszíni ismereteink vannak még akkor is, ha rengeteg könyvtár foglalkozik vele. Tele vannak a könyvtáraink mindenféle nagyon okos, nagyon bölcs, kutatói eredményeket feltüntető vizsgálatoknak az eredményeivel, de nem tudjuk igazán megmondani. Az ember egy különleges lény, mert ráadásul minden más élőlénytől abban különbözik leginkább, hogy az ember személyre szabottan, de fájának megfelelő törvényszerű jellegzetességeivel úgy változik – időbeli változásaival –, hogy ez az ember tudatos lény, tudatosságán belül akaratlagos lény, tehát akaratlagosan vezérel, és személyiségként jelenik meg a mindennapi életben. És ez a tudatosság és akarat vezérlése adja azt, ami önmagában maga egy csoda. Az ember, mint az élővilág csodája.

Ha elkezdjük vizsgálni mi is az a végtelen, mi is az a mindenség, akkor rendkívül zavarba jövünk,

mert hatalmas kutatóközpontok, hatalmas pénzekkel foglalkoznak azzal, hogy hogyan magyarázzák a nem emberi, az emberen túli dolgokat, így a transzcendens, tudományon túli dolgokat. Őriási kutatási központok, nagy pénzekkel próbálják ezt megválaszolni.

Meghívtak egyszer – úgy 15 évvel ezelőtt – egy vidéki táborba, ahol családok nyaraltak, és az volt a célkitűzésük, hogy minden alkalommal – egy hónapon belül – néhány, számukra izgalmas kérdésben meghívunk néhány úgynevezett szakembert, beszéljen már nekik erről is. Engem is felkérték, hogy menjek el – Tatabánya mellett nyáron volt ez az összejövetel, ötszázan voltak. Akkor az volt a kérdésem, mégis mondjátok meg, hogy miről beszéljek. Azt mondták, arról beszéljek, hogy lényegében hol lakik a Jóisten, a szívben, vagy az agyban? – Ilyen furcsa kérdést, még tényleg nem tettek fel nekem. Megnézem már az interneten, van-e ennek valamiféle válasza. Több ezer jelzés volt, és ismertetés arról, hogy 'God in the brain' -az Isten az agyban, illetve 'God in the heart' – Isten a szívben van. Ezek mindegyike rendkívül jól képzett, jól felszerelt, materialista beállítottságú kutatók voltak, és kutatóintézetek és meg akarták válaszolni azt, hogy az Isten fogalma az nem valamiféle ilyen fura, transzcendens, tudományokon túli dolog, nem is valamilyen egyéb szellemtörténetileg következő valami, hanem egyszerűen ott van abban az élővilágban, élőlényben, amelyiket éppen vizsgálunk. Igen ám, csak hogy a kutatásoknak a végső konklúziójaként – amikor összegezték az eredményeket – kiderült, hogy mind a két oldal, a szív és az agy. Persze szimbolikus az agy, a kogníciónak, a gondolkodásnak, a tudatosságnak megfelelő következtetés. A másik pedig a 'heart', az az érzelmek, hangulatok, az élmények világát jelzi, és mind a kettő végül is, amikor odakerül a sor, hogy akkor összegezzük, dobjuk össze az eredményeket, akkor kiderül, hogy mind a kettő hova jut? – hogy nem tud válaszolni. De megpróbálja.

Az emberiség nagyon ügyesen, nagyon praktikusán találta ki azt, hogy a végtelennel megbirkózzék. Mert ugye a végtelenség, meg a mindenség szorosan kapcsolódott össze. A végén azt mondták, azt a praktikus megoldást választották a matematikusok, pszichológusok, a filozófusok is eljutottak odáig, a humán tudományok és a materiális tudományok egyaránt, hogy akkor borzasztó egyszerű megfajítani: a mindenség nem más, mint egy fekvő nyolcas, a végtelen. Nagyon kellemes, mert nem kell mást csinálni, mint a fekvő nyolcast beépítjük minden tudományos vizsgálódásba, az eredmények értékelésébe. És ezzel azt tesszük, hogy megkerüljük igazán a kérdésnek a lényegét. És az is nagyon érdekes, hogy a másik irányból viszont az érzelmek, élmények és a hangulatok irányába a legfrissebb kutatások most azt próbálják – Szegeden van egy ilyen kutatási program – bebizonyítani, hogy az életben belül, az emberi létezésben belül azok a bizonyos hangulati, érzelmi vonatkozású dolgok hogyan történnek. Kialakítottak egy elméletet – most fogják publikálni – hogy a hátsó agyban lévő területről, annak belső kapcsolásairól – idegi kapcsolásai –, meg az ideg-egységeknél – a szinapszisoknak – a kapcsolásairól és az őket biztosító, – anyagoknak a termeléséről.

Kialakították a véleményüket a depressziót illetően, hogy a depresszió, úgynevezett szinaptogén változásai az agynak. Szinaptogén depresszióról beszélnek. Nem ám valami szomorúság, nem ám valami konfliktus, nem ám valami történés, szinaptogén depresszió. Magyarán, megtalálták azt, hogy a depressziós folyamatoknak egy 99%-ában azok az idegkapcsolások ritkábban vannak jelen és pusztulóban vannak, hogy ha folyamatában vizsgálják.

Szóval minden kornak, minden korszaknak megvan a maga tudományosan minősítő magyarázata. A tudományosan minősítő magyarázat nem veszi figyelembe azt, nem tudja figyelembe venni azt, hogy tulajdonképpen az ember létezésével kapcsolatosan, hogy kell megközelíteni az embert és az ember létezését, az emberiséget. Rengeteg kutatás, rengeteg pénz folyt már el, de végül is Descartes-nak volt nagyon érdekes és megközelítően jó válasza. Descartes nagyon okos, nagyon művelt ember volt, kikiáltják őt mindenféle istentelennek, meg ateistának, mindenfélének, és csak-

is materiális képesített agyú, képesített gondolkodású tudósnak. Azt mondta, le is írta, hogy a létezés négy pillére őszerinte a következő:

Ha már élünk, legyünk 'hatékonyak'. Nagyon praktikus. Hogy mi a hatékonyság, azt ő sem boncolgatta.

A másik tétele az volt, hogy ne csak egyszerűen hatékonyak legyünk, hanem legyünk 'kreatívak'. Mit jelent a kreativitás? Mondhatnánk azt, amit a klasszikusok, alkotó tevékenység, eredményt létrehozó működés és cselekvés. Én úgy fogalmaznám meg, és úgy fogalmaztam meg már régóta magamnak, hogy a kreativitás azt a folyamatot jelenti, ahol megjelölöm, megjelöljük önmagunkkal a világot. Nem csak egyszerűen, mint a széklábat faragó Michelangelo, hanem megjelöljük, hozzáadjuk a személyiségünket. A létezés négy pillérében ez a kreativitás – véleményem szerint – ezt közelíti, és ezt jelenti.

A harmadik tétele az volt, hogy mindezzel együtt legyünk 'kompetensek' a dolgokban. Vagyis illetékesek. Kompetenciával könyvtárak vannak tele. Mindegyik nagyon okosan, nagyon bölcsen, nagyon illusztrisan tárgyalja a kompetenciát. Végül is mi az, hogy illetékesség? Mi az, hogy kompetens valaki? Erre is lehet válaszokat adni. De lényeges tényezője az emberi létezésnek, – Descartes szerint és mindannyiunk szerint –, ha elkezdünk gondolkodni, hogy mindazzal együtt, amivel rendelkezünk, amit fejlesztünk legyünk valamiképpen illetékesek saját személyességünk, és a mindennapi feltételek között. Ha nagyon egyszerűen akarnám megfogalmazni, akkor azt mondanám, hogy van 3 tényező, melynek az egymáshoz való viszonya nagyon fontos. Az egyik tényező az, hogy mindarra, ami történik körülöttünk és velünk, lényeges válaszok abból következnek, hogy az ember igyekezzék, és igyekszik is arra, hogy a képességei, lehetőségei egyensúlyban legyenek. A képességek és a lehetőségek ráadásul egyensúlyban kell, hogy legyenek a vágyainkkal. Na, most ez három olyan tényező, vagy fogalom, amely megközelítésében egyszerűnek tűnik, a vágyaink, a képességeink és a lehetőségeink. Na, de hát ezt a mindennapi embernek próbáljuk megtanítani, megmagyarázni. Az ember a mindennapi létezésében a descartesi szempontok szerint létezik egyénileg és közösségileg egyaránt.

A negyedik tényező az volt, hogy mindezzel együtt, legyünk 'képesek' is erre, hogy ezeket megtegyük, hogy ezeket gyakoroljuk, hogy ezeket átéljük.

Annakidején is szédületes volt, de ha bármelyik kort megnézzük, annak feltételei és lehetőségei kö-

zött csodákat művelt az ember. De most a 21. századra előtérbe került, hogy a kutató elmék és a kutató intézmények – jönnek a tojásfejük megváltják a világot. Általában ezek az amerikai „tojásfejük” emberek voltak a szimbólumok, – magas homlokú, nyurga, magas stb.- ezek a tudomány igazi képviselői. Hadd ne folytassam ennek boncolgatását, de egy biztos, a ma tudományában egy nagyon fontos, kétirányú törekvés zajlik. Akár tudjuk, akár nem, én megemlítem. Az egyik az úgynevezett végtelen felé, az úgynevezett távolságok tükrében gondolkozik, a „makro világ”. Ebben az óriási végtelen világmindenségben próbáljuk megfejteni a dolgokat. Tizennyolc éves koromban írtam egy dolgozatot – akkor szabad volt mindenkinek a cisztereknél, meg az utódoknál is megírni valamit, amit addig már összegyűjtött, amit 17-18 éves korában már tudott. És akkor azt írtam, hogy „A világ megismerhetetlenségének axiómája – nagyképűen azt írtam – Iván szerint”. Ezen aztán eldőltek a tanárok, micsoda nagyképűség ez, akkor mondjak már valamit, ami ezt meg is magyarázza, vagy alá is támasztja. Akkor azt mondtam: minél nagyobb távolságokba megyünk, – ami távolság térbeliségét jelenti – és onnan szerzünk ismereteket, onnan szerzünk adatokat, annál inkább annak a vizsgált dolognak, az onnan érkező ismeretnek az akkori múltját fogjuk megismerni. Tehát, ha én mondjuk 1010 távolságból – idő mértékrendben – kapok egy csodálatos képet. Ma már a TV-k hozzák ezeket a tudományos filmeket, fantasztikus dolgokat, hány milliárd és hány ezer-milliárd évvel ezelőtt történő dolgokról. Igen ám, de ez akkor történt, és amikor én ezt rögzítem, már messze nem az. Ezért a távolság és az idő közötti ilyen paradox ellentmondás nem oldja föl azt, hogy én azt mondjam, hogy megismerhetetlen.

Ugyanez zajlik nem csak a mindenség felé, a végtelennek tűnő valami felé, hanem a mélybe, a mélybe hatoló kutatásaink terén – ezt úgy hívják, hogy „nanotechnológia”. Tele van a világ most ezzel. Minél kisebb, minél mélyebben az anyagszerkezetben, az eseményekben, a folyamatokban megismerni – nem is lehet már kifejezni. A mai nanotechnológiával megméri egy atomnak, egy elemi részecskének a tömegét- nem is folytatom. Igen ám, de minél mélyebbre hatolunk lefelé – nevezzük így – és felfelé a távolságokban, annál inkább mi történik? Eltűnik Juli néni, meg eltűnik Pista bácsi. És elveszítjük őket. Márpedig mi Juli nénikben és Pista bácsikban, emberekben, személyiségekben tudunk csak értelmezni. Vagyis magyarul mondva a legnagyobb dilemma számunkra a örökéletűség, meg örökifjúság kérdésében, meg végtelen, meg nano, meg parányok világa, meg makrovilág, itt van az alapvető dilemmánk, nem tud senki igazán jó választ adni, hogy tudni illik 'antropomorf', tehát emberszabásúan tudunk csak gondolkozni. Emberszabásúan tudunk csak véleményezni, emberszabásúan tudunk csak értelmezni emberszabású fogalmakat, ami nem így megy, azt egyetlen nagy lépéssel átlépjük, mint ahogy a végtelent a fekvő nyolccsal megoldjuk, vagy legalább is megpróbáljuk megoldani, és azt mondjuk, hogy ez 'transzcendens', tudományokon túli. Efelé tartunk és mindent bedobunk, próbáljuk újabb és újabb ismeretekkel gazdagítani. A másik lehetőség mi? Az abszolútum fogalmához közelíteni. Az Isten fogalma és az isteni létezés, de nem is az isteni létezés, az emberi létezés Isten fogalmában az abszolútumhoz próbálunk csatlakozni. Ez jelenti azt a lelki működési valamit, ami az ember számára megint csak antropomorf módon, megint csak emberszabásúan megfogalmazhatóan adja a spiritualitás élményét. Tehát amikor én az emberről beszélek, és az emberiségről beszélek, az élővilágról beszélek, akkor az alapvető szempont, hogy ebből a rendszer-gondolkodásból jussak el valamiképpen ahhoz, hogy megfejtsem a számomra nem megfejtett, vagy nem megfejtendő, vagy nem megmagyarázható dolgokat. Ezért van az, hogy amikor fölvetik a kérdést, hogy akkor most igazából mi a helyzet ezzel az örökifjúsággal, mi is az örök ifjúság mellett az örökélet kérdésével az állásfoglalásom, akkor Tithonius legendáját hozom elő.

Tithonius Ladomeon királynak volt a fia. És Ladomeon király szeretője volt az istenségek közül Aurora istennő. Ez az Aurora istennő mindenható volt, örökéletű volt, és ezzel a félistenséggel a király jóban volt. A fia elkezdte nyaggatni, amikor beszélni kezdett, hogy: – Apám, Te jóban vagy Aurorával, kérj már nekem tőle örökéletet. Az apja előbb ódzkodott – micsoda dolog ez –, de aztán addig nyaggatta, amíg elment Aurorához és azt mondta, a fiam nem hagy békén, nagyon kérlek istennő, adjál neki örök életet. Aurora azt mondta, ne nyaggass, megkapja az örök ifjúságot, az örök hosszúéletet. Igen ám, csak egy valami történt. Megkapta az örök életet, nem halt meg, hanem minden olyan változást, ami az időbeli változások sorozatával, az időződés mentén a kórosságokat is megjeleníti, azt ő mind át is élte, meg elkezdte szenvedni is. Hát kétségbe esett, hogy nekem örökké kell élnem ilyen nyomorúságos öregségi betegségekkel, ez képtelenség, ezt nem bírom és elment az apjához, Apám, mégiscsak menj vissza Aurorához, és kérd meg, hogy ne csak örök életet adjon, hanem adjon hozzá változatlan örök ifjúságot is. Erre Aurora istennő úgy megdühödött, olyan méregbe jött, hogy „Na jó, akkor most ebben a pillanatban lezárjuk ezt a kérdést!” és Tithoniuszt tűcsökké változtatta. Azóta aztán megállás nélkül cipel az ablakunk alatt. Visszatérve egy mondattal azért még – nem tudom, hoztak magukkal 3 napi ételmet, mert ha elkezdek beszélni... megpróbállok azért határt szabni, de elmondanék sok-sok mindent is.

Hol tartunk most végül is ebben a kérdésben? Örökélet, meg örök ifjúság, meg örökélet mellett öregség. Először is szeretném tisztázni ezt a fogalmat, hogy öregség, és azt, hogy időződés. Azért térek vissza ehhez a gondolathoz, mert az öregség nem az időződésnek a megfelelője. Tehát nem az időbeli változásokkal kell összekapcsolni, hanem kockázatokkal. Az időződés az időbeli változások személyre szabott sorozata. Egyénre szabottak, fajra szabottak és ezt a genetikailag kódoltság materiálisan és tudományosan alapjában meg is válaszolta, próbálja megválaszolni. Igen ám, de akkor mi az öregség és az időződés közötti különbség? Az öregség, az tehát kockázati jellegzetesség, annak a minősége. Tehát az időződés során az esélyeink fennmaradása az épen maradáshoz, az egészségben maradáshoz és az ez ellen dolgozó kockázataink közötti arány változása. Tehát az időződésben bekövetkező arányváltozás esélyeink és kockázataink között az időbeli változások során mind nagyobb mértékben a kockázatok felé, a kórosság felé halmozódnak. Ez mindenben látszik. A tárgyi világban, ha kiteszünk egy vasdarabot, akkor az látszik, hogy egy idő után milyen, látjuk a mindennapok természetes körülményeiben. Tehát a kockázatok teszik, hogy kinek mikor és milyen mértékben jön elő. Az a kockázatmennyiség, az a kockázati minőség, ami a normál időződésben kórosságokkal telített öregedést eredményez, az az egésznek a lényege. És ennek a titkát próbáljuk magyarázni.

Közben meg csodálatos tudományos felfedezéseink vannak. A sejteknek az újra képződése egy nagyon fontos tényező. Az emberi fajnál, meg minden fajnál a kopó, elpusztuló sejtek helyett milyen új sejt képződések lehetségesek? Úgy hívják ezt a szaknyelvben, hogy ez az élő világon belüli 'repear', vagyis helyreállító, újraképző folyamat. És ez is genetikailag kódolt. Az, hogy kinek milyen erőteljes, kinek milyen hatásos ez a repear – helyreállító működése az sok mindent eldönt. És ezért, hogyha valakinél ez a repear rendszer fejlett, jól megalapozott, személyre szabottan működőképes, az hosszabban túri az életben belüli kockázatokat. És az életben belüli kockázatok halmozódása ennek megfelelően lassabban megy végbe. Van erre is magyarázat, a kromoszómák, meg a legkülönbözőbb változások a sejtekben, de a sejt egy külön világ. A sejt az a világ, ahol megint minden ott van, mint ahogy ott van körülöttünk a makrovilág. Vagy ott van bennünk a belső világunkban, de az nagyon fontos, hogy ez a belső repear hogyan működik. És ez egy olyan izgalmas kérdés, amin óriási kutató központok és kutatások zajlanak, hogy tudniillik hogyan történik a sejteken belüli változások kivédése, helyreállítása, megújítása, vagy akár még jobbra, működőképesebbé tevő folya-

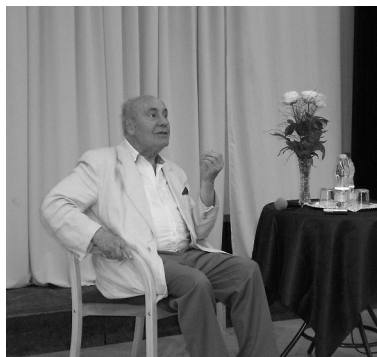
mata. Az az izgalmas, hogy tudnánk azt elérni. Mert a repair az mit tud csinálni? A repair azt tudja csinálni, hogy ha valahol egy változás történik a sejtekben, szövetekben, szervekben, szervrendszerekben, működési folyamatokban, akkor a repair folyamat,- egyedre szabottan – rögzíti, hogy hol történt a baj. Egy ilyen belső titkosszolgálati „nyelvvel” megtalálja a változásnak – nagy valószínűséggel – a helyét. És akkor mozgósít. Elküldi az üzeneteket a különböző sejtekhez, mentő sejtekhez, felfedező sejtekhez, jelző sejtekhez, vagy a jelző folyamatokhoz és azt mondja, itt van a baj. És akkor beméri, hogy az a baj milyen típusú, milyen erősségű. Olyan erősségű, amibe be kell avatkozni, hogy ne pusztuljon el, vagy pedig olyan jellegű, amire rá lehet bízni, hogy magától is rendbe jön, vagy akár hagyja békén, pusztuljon. Aztán, ha nem életképes, akkor elpusztul. Ezt a folyamatot ma már ugyancsak ismerjük, biokémiailag, kémiailag, sejt tudományilag egyaránt, ezt hívjuk „apoptozis” folyamatnak. Amikor a leggyengébb, vagy károsodott sejtet már nem lehet megmenteni, megöli, leblokkolja, nem engedi, hogy zavarja a többi. Tehát a rendszerben valami egész különleges, merem mondani „isteni csodával” működtetettek a rendszereink.

Hasonlóképpen – egy konkrét példát mondok – az Alzheimer kórnak nevezett elbutulási folyamat az idegszövetben, az idegsejtekben, és az ideghálózatban az idegsejtek közötti kapcsolódásokban, hogy kinek mikor és miért alakul ki, ezt még ma is tulajdonképpen nem egészen tisztázott, csak vannak elméleteink, kutatási modelljeink, de nem tudjuk megmondani, hogy miért az egyiknél és miért a másiknál. Rengeteg tényezőt próbálunk összehozni. És engedjék meg, hogy egy történetet elmondjak. Nagyon kedves ideg-kutató, ideggyógyász magyar professzorral számtalanszor együtt voltam különböző konferenciákon, megkérdeztem tőle: „Azt mondd meg nekem, miért tartod meg azt az agyonkritizált, agyon gyűlölt láncdohányzást?” Egyikről a másikra gyűjtött rá, már úgy 70 éves kora körül járt. Rám nézett csodálkozva: „Hát miért, én eldöntöttem magamban, hogy vagy tudórákban halok meg, vagy Alzheimer kórban.” Na most ez egy frappáns válasz volt, van is benne valami az igazsághoz közeli. Igazsághoz közeli? Nagyon nehéz megválaszolni, mi az igazság és mi az igazsághoz közeli. Ez a csodálatos ember – én nagyon szerettem, tiszteltem őt, – végül is nem Alzheimer kórban, hanem daganatos betegségben hagyta el ezt a világot.

Tehát vannak dolgok, amikre következtetünk abból, ami az életmód, az élet- feltételek, az élet-körülményekből adódnak és származnak. Hogy mégis valaki túléli? Annak idején Franciaországba, az akkor regisztrált legidősebb emberhez – egy hölgyhöz – volt szerencsém kimenni. Idősoththonban ápolták, látták el, tolokocsiban, akkor volt, ha jól emlékszem 107 éves. Akkor mondták a kollegák: „Jó, hogy most jöttem, mert már a végét járja, hónapjai vannak hátra és el fog köszönni innen.” Még egy pár szót lehetett vele váltani. Teljesen süket volt, hallókészülék se segített már, de a lényeg az, hogy még volt. Érdeklődtem fél év, egy év múlva, mi van az asszonnyal? Az asszony megélt a 123. esztendő. Hogy mitől és miért élte meg, nem tudom. Senki sem tudja megmondani.

A hosszú élet kutatásai, a hosszú életbeli adatgyűjtések nagyon izgalmasak és nagyon érdekesek. Mindenki megpróbálta innen-onnan-amonnan, a táplálkozásból, csodaszerekből, csodamódszerekből megfejteni ezt a kérdést. Vannak adatok, statisztikai adatok, De tudják, hogy a statisztikai módszerek mit jelentenek? Egy New York-i előadásom után – jó pár évvel ezelőtt – meghívott egy ott élő amerikai tudós, kutató, un. epidemiológus, aki statisztikus volt. Menjek le hozzá San Lewisba, szeretne velem elbeszélgetni. Volt annyi idő, lementem hozzá. Mondta, tegyek föl neki kérdést.

- Szeretném megkérdezni, egyrészt, hogy mi a véleménye, mint statisztikus járványkutatónak a statisztikáról?
- Rám nézett, és elmosolyodott: Nagyon egyszerű, a statisztika mindig olyan, mint a gyerek kezében a kalapács, mindig talál vele kalapálni valót.

dr. Iván László

Ezek egyszerű fogalmak. Persze ennél sokkal többet jelent a statisztika. Sokkal többet jelent a kutatásoknak az ezen korszakbeli csodája, ezek mindegyike csoda. Az emberi agy és az emberi elme fantasztikus dolgokra képes. Hát itt láttuk ezt a csodálatos pár fiataalt, akik gyönyörűen muzsikáltak. Annak idején volt egy ilyen nagy kurzus-sorozat az 50-es évek végén, 60-as évek elején. Meghívtak engem, hogy beszéljek már a művészetek lélektanáról. El is fogadtam nagy örömmel. És akkor beszélgettünk erről és arról, és akkor azt mondtam, hogy a művészet, és ezen belül különösen a zene művészete, a zene nem más, mint varázslat. Nem konkrét dolgokról beszélnék, még ha bele is magyarázzuk, mert végül is gyermeket dolog belemagyarázni. Persze kivetítem magamból a tudományom mindenkori állása szerinti dogmáimat. Nem akarok dogmaként beszélni a tudományos eredményekről, mert a haszna itt van közöttünk, de amikor elkezdem piszkálni és lehántom róla a protokollt, akkor megint csak ugyanoda kerülök – hogy hoppá, hát akkor, hogy is van ennek a háttere, hogyan is történik ez? Én nem akarom nagyon húzni a dolgokat, de az időződés, az örökifjúság, az örökké megmaradó egészség-állapot, és nem utolsó sorban az emberi szellemnek és az emberi tudománynak a termékenyből kialakított materiálisan, antropomorf módra magyarázható emberi létezés és élet magyarázat az nem kapja meg a kellő eredményességét megélésben, ha nem teszem hozzá a spiritualitást. Vagyis azt, ami mindezeken túl a teremtés kérdéséhez visz. Elvisz engem a teremtésben az abszolútumhoz, az Isten fogalmának az abszolútum jellegéhez, vagyis önmagában bírja létezését. Mert ez az abszolútumnak a megközelítése emberi agy által. És akkor eljutunk oda, hogy pillanatnyilag nagy erővel kutathatunk, fogunk is kutatni, de egyelőre még titok, még mindig titok az örökifjúság, és egyelőre még mindig titok az időbeli történéseknek materiálisan kielégítő magyarázata. Úgyhogy mindannyian próbáljuk majd gyűjteni az adatokat, és – amikor találkozunk 15-20-30 év múlva – akkor kérem, hogy számoljanak be, gazdagítsuk egymást azokkal a gondolatokkal, amelyeket azóta a tudománnyal fölverteztve, itt elmondunk egymásnak. De addig még próbáljunk egy kicsit a hosszú élet helyett egy tartalmasabb és spirituálisan is telített, ember-szintű, antropomorf világban, de hittel, reménnyel és szeretettel élni. Köszönöm a figyelmüket.”

Hosszan tartó taps, majd kérdések következtek a professzor úrhoz, amelyekre választ is kaptunk:

– Bokros Lajos? Vagy az én bokros ismereteim? Azt hittem Bokros Lajos. Bokros Lajos egy ügyes ember. Erre hadd mondjak egy geg-et: Amerre jártam és járok előadást tartani, nagyon sokszor, különösen a kihegyezett helyzetekben, választásokban stb. mindig megkérdezik, hogy mondjam

már meg, hogy X. Y. – a nevét nem mondom, bár mondhatnám is, mert le is írtam – hogy milyen ember ez a G. F. – mások Fletónak mondják – ugye, ez egy elmebeteg? Erre én azt mondom: Soha ezt a szádón ki ne ejtsd! Nem azért, mert meghurcolnak vagy följelentenek, nem. Azért, mert először is ő nem elmebeteg, hanem egy rendkívül sokoldalúan csiszolt személyiségű öntetszelgő lény. És ennek az öntetszelgő lénynek igenis kompetenciája van, felelőssége. Ha én azt mondom valakire, hogy – mint pszichiáter és ráadásul, még igazságügyi pszichiáter is vagyok – azt mondom, ez az ember súlyos elmezavarban, vagy elmebetegségben szenved, akkor ezzel én kiállítom a bizonyítványát, hogy ez az ember a beszámíthatóságot illetően korlátozott beszámíthatóságú lesz a bíróságok előtt. Én a cselekvőképességét fogom legfeljebb megvéleményezni. Szó sincs róla. Sem Fletó, sem azok, akik nagyhangú ornamentikus agresszióval – így nevezem őket – sajátos személyiség zavarral élnek az életüket, lehetőleg mire törekedve? Hatalomra, anyagi érdekeltségekre stb., stb. És az a probléma lényege, hogy nem tudjuk őket kellő képen befolyásolni. Ezek olyan öntudattal, éntudattal, kibővített hatalommal élnek az életüket – van a pszichológiában egy olyan fogalom, hogy pszihopatológia – hogy az én kibővül –, lehet ez egy a normalitás keretén belül maradó öntudatosság, énbiztonság. De valamikor ez túlbővül és akkor azt mondjuk, hogy „egodiastole” – az énnak a kitágulása, kitüremkedése, hólyagosodása. És hogyha ez az én-nak az egodiastoleja átmegy még egy fokozaton, akkor azt mondjuk, hogy ez egy „megalomán”. Tehát az éntudat túlburjánzásával ők el akarnak jutni egy nagyzásos, majdnem téboly határáig, de mindenképpen enyém a világ, én diktálom a dolgokat, enyém a haszon.

Hogy én hogyan léptem a 82. évembe? Meg kell mondjam, rendkívül sokat gondolkoztam ezen. Anno, ifjú koromban. Abból a szempontból, hogy az első pillanatától az eszmélésemnek érdekelt az, hogy vajon az időben, hogy hol vagyok, ki vagyok, mi vagyok. Ezt általában a kamaszok nagyon sokszor megélik, át is élnek. És miután volt egy rendkívül súlyos történelmi korszak, nem az érdekelt elsősorban, hogy ott a bombázás, a szörnyűségek; az érdekelt, hogy azok az emberek, akik átéltek, túléltek, hogyan küzdenek meg azzal, ami történt. És akkor nagyon egyszerű választ kaptam, mégpedig azt, hogy ezek a túlélő emberek általában tűrőképesek voltak. Biológiaiailag, pszichológiaiailag, szellemileg egyaránt. Tűrőképesebbek voltak. Számtalan ember súlyos körülmények között visszavert a Gulágról, a legkülönbözőbb szörnyűségekből, háborús körülményekből, konfliktusokból, súlyos csapásokból, természeti katasztrófákból és ezek az emberek nagy része hosszabb életű.

Meg lehet kérdezni, hogy miért. Van rá válaszom, nem biztos, hogy az, hogy belőlük, azokból az emberekből kialakított az élet egy olyan védekező, elhárító alapvető mechanizmust, amivel ők genetikailag kódoltan jobbak, tökéletesebbek, mint mások. És ez tartotta őket fenn. Hát itt van Laci bácsi, biztos ismerik. Csodálatos ember. sokszor volt szerencsém vele beszélgetni, a 100 évesekkel és idősebbekkel, akiket vizsgáltunk Magyarországon – fantasztikusak. Azért fantasztikusak, mert többnyire nem az úgynevezett 'elkényeztetettségnek' az imázsával élték az életüket. Tehát nem úgy éltek, hogy megkímélték őket, vagy, hogy „megkímélődtek” a bajoktól, a konfliktusoktól, a problémáktól. Ma a pszichológia mit szeretne eljuttatni az emberekhez? Ismerd meg önmagadat! Ez egy régi dolog. De te vértedz föl magad olyan módszerekkel, amivel a konfliktusaidat felismered és megoldod. Kérem, jó magyarázat, de nem erről van szó. Véleményem, véleményünk szerint, a konfliktus felismerés és megoldás nem eredményez hosszabb életűséget, hanem az eredményez hosszabb életűséget, kielégítő, fenntartható egészség-állapotban, megtartható önállósággal, ahol a megküzdés, a személyes megküzdési módszereimet fejlesztettem, vagy fejlesztette a Teremtő, vagy megadta hozzá az alapot. És azt hiszem ez a lényege a dolgoknak. Az egész iskolapedagógiájának, az egész pszicho-pedagógiájának. Mindenképen arra törekszünk, amit lehet, tehermentesíteni. Most

már kezdünk a józan-ész szabályaihoz közeledni, és nem a tehermentesítés, hanem a terhek közötti differenciálásra. Mi az, hogy teher? És akkor azt kiválasztani, ami ehhez a bizonyos, a személyiség megtartásához a segítségem. És nem az a segítség, hogy megkímélem a problémáktól.

Én annak idején már ifjú koromban, és ifjú klinikusként is azt mondtam – a pszichoanalízis folyamatát történetileg, kultúrtörténetileg nagyon fontosnak tartottam, elő is adtam az egyetemen, beszéltem róla, de nem fogadtam el. Egy ronda alak voltam, mert lázadtam. Azért lázadtam, mert zavart engem az, hogy valaki a másik személyiségét devalválja azzal, hogy lefekteti egy dikóra, becsukja a szemét, ő ott ül mellette a karosszékekben – többnyire elalszik –, és mondatja vele azt, amit akkor a páciens gondol, vagy érez. És abból mit csinál? Egy tákolmányt, abból, amire emlékszik, és nem aludta át. Tudom, hogy ez rondán hangzik, én megtehetem, igazán sok mindent megpróbáltam, átvizsgáltam a legkülönbözőbb elméleteket stb. Tehát magyarul mondván képezünk magunknak egy faragott képet, egy faragott személyiséget. Pedig a személyiség, mint olyan, honnan származik ez a kifejezés? A persona, Persönlichkeit, personality. Honnan származik? A középkorból egy Grilius nevű filozófus azt mondta, hogy a személyiség az akkor játszott színpadi színészi maszknak a kifejezése. Akkoriban egyszerű maszkokat csináltak a haragra, a gúnyn, a gyűlöletre, a dühre, az öröme. Ezt a színész, amikor fellépett a porondra a nemes publikum előtt, akkor maga elé tette és akkor eljátszotta. És ez volt a személyiségnek a lényege. Tehát egy kép, amelyre az emberi érzelmek és az emberek reagálnak. És a pszichoanalízisnek egészen más volt a történetisége, más volt a jelentősége. Fontos volt, mert végre eljutott – ez nagyon érdekes – hogy aztán burjánzott szanaszét ága. Minden lett belőle. Aztán jött az individuál, nem is folytatom. És lényegében a személyiség meghatározza azt is, hogy a mindennapi életben tudatlanul is, mert nem tudjuk ezeket az okos, látszólag okos mondatokat amikor élünk, létezésünkben nem ezzel megyünk ki, nem ezzel beszélgetünk, nem ezzel küzdünk, és akkor agyunkban ott vannak ezek a jól megfogalmazott tételek, erről szó sincs! De létező. És akkor jönnek az okosok a statisztikákkal és azt mondják, hogy a Gauss görbében ábrázolható az eloszlás, és egy bizonyos jelenséget, vagy jellemzőt besorolják. Ha valakinek meg akarom nézni, hogy a szeme színe milyen, akkor a legkékebbtől a legfeketébbig felviszem egy tengelyre és akkor jelzem, hogy a tied itt van, a másiké meg amott. Ebből kialakul egy Gauss görbe, ennek a görbének van egy középű része, az átlagos maximum. Na, most nyilvánvaló, hogy attól függően, hogy annak a vizsgált csoportnak, a vizsgált népességnek, a vizsgált populációnak hol van ez az átlag maximuma, az jellemző arra népességre. De minél csúcsosabb és keskenyebb, annál több a plusz-mínusz. Az ettől eltérő plusz és mínusz. Na most a mi statisztikáink, meg a mi Gauss görbénk nagyon jók ahhoz, hogy az a rakéta elmenjen a megfelelő helyre, ne zuhanjon le, ne robbanjon föl, még találjon is valamit, meg vissza is jöjjön adott alkalommal, de arra nem alkalmas, hogy megmondja, hogy ezzel mit kezdek. Mit kezdek avval, hogy oda besorolom a kék színű szemet, a fekete színű szemet. Hát ahhoz nekem megint egy új alkalmazási módszer kell. Magyarán mondván, zárványba zárjuk a világmindenséget, ez a zárványba zárt világmindenség kliséket használ. Mégpedig olyan kliséket, mint az OEP-nek a kliséző módszere. Az Országos Egészségügyi Pénztár megállapítja, hogy hol van az a klisé, ami alapján én megmondom, hogy az X-nek Y-nak mit fizetnek ki, és mit nem. Tehát bezárjuk magunkat is, a mindenséget is igyekszünk begyömöszölni egy nagy-nagy klisébe.

És utána ott állunk, közbe elértük az életünk végső pillanatát, és akkor választhatunk – akarunk vagy nem – mert ez egy kérdés. Nagyon sok beteggel volt dolgom, sok százezerrel életem során, és hozzátartozókkal is. És amikor már éppen a végső pillanathoz érkezett az illető, – sokan ugye handabandáznak, sírnak, zokognak, de ezeken túlmenően – mindenfélét mondanak a még egy kis töre-

dék tudattal rendelkezőnek, hogy „Nem baj, Tata” – mondja a nővérke, – „Megéri még az unokája esküvőjét, majd fog ott táncolni”. Milyen botor dolog ez. Hát ettől nem lesz megnyugtató a számára, hogy eltávozik. Még nagyobb izgalom, még nehezebben lélegzik, Azt szoktam csinálni, hogy odaülök mellé, megfogom a kezét, vagy ráteszem a kezemet a homlokára, vagy kezére és csak annyit mondok nagyon halkán: „Itt vagyok, segíték.” Közel a füléhez: „Itt vagyok, segíték, itt vagyok, segíték.” Semmi mást. Megszűnik a ziháló lélegzés. A haláltusa, mint olyan, lecsökken. Miért? A legösibb hallás ezeknek a nagyon alacsony fekvésű hangoknak a szintjén és ismétlődő hangzásokkal megy végbe az illető egyénél. Minden más megzavarja. És nem véletlen, hogy ezek a hospice ellátó rendszerek, amiről könyvet is írtunk, az utolsó napok eseményeiről, az idősödő emberek élet-halál közeli időszakáról. És nem véletlenül hoztuk föl azt, hogy a hospice mint olyan, az egy technika. A hospice arra jó, hogy az otthonától kihelyezi a hozzátartozókat, a családtagokat, az ismerősök közül egy békés, nyugodt környezetbe. Ott látogathatják. A hospice egy technika, egy művelet. De az igazi halál-közeli időszak, az élet utolsó szakaszának idősödő embereknél különösen a titka az – nem is a titka, hanem a módszere az –, hogy egy megnyugtató kisugárzást biztosítson számára. Nagyon furcsa és érdekes dolgok is vannak. Ezek körülbelül olyan divatok, mint a halál utáni élet, meg az a formája, amit mindenféle írók megírtak, elmondtak, hogy egy nagy alagúton keresztül megy, nagy fényességben, nagy fehérségben. Nem akarom megbántani ezeket, hiszen mindenkinek a hite, hiedelme szerint történik az élete, De ezek nem jók, nem célravezetők.

Az utolsó mondatom: Ha azt kérdeznék tőlem, mi az ami életem legnagyobb élménye, vagy melyek azok az élmények, melyet ma is nagyra értékelek, az mindenképpen a szeretet. És ez nem a szeretet filozófiája miatt, hanem az egymáshoz való viszonyunk miatt. Az egymáshoz való viszonyunk egyedi szinten, család szinten, közösségi szinten, nemzet szinten, társadalmi szinten, kongenitális szinten, világszinten. Csak az a legnagyobb baj, hogy a szeretet is egy olyan fogalom, amit nem tudunk csak antropomorf módon, ember-szabásúan megközelíteni. Mert szeretetet mond a bérgyilkos is, ha mondja. Szeretetet mond Ali-baba negyven rablója is, mert elvárja a másiktól, hogy úgy csinálja, ahogy ő mondja, és ő úgy csinálja, ahogy a másik mondja. De ez nem a szeretet. A szeretet, a krisztusi szeretet, egyáltalán a hívó szeretet, az pontosan a spiritualitáson belüli, megfoghatatlan, megmagyarázhatatlan, de liturgikusan megközelíthető érvényes valami.

- Van e még kérdés?
- Az idős embereknek tipikus problémája a magány. Én még közel ez előtt az állapot előtt vagyok, kérdésesem, hogyan kerülhetném el ezt a magány problémát?
- A magányról írtam annak idején az akadémiai disszertációm, az időskori magányosság pszichiatríai vonatkozásairól. Már akkor lefektettem és most is elmondom. A magány fogalma épp úgy áldozatává vált a konkretizálásnak, mint sok minden más egyéb. Absztrakt fogalom. A magány tudniillik nem ugyanaz, mint az egyedüllét. Illusztrálom avval, hogy kiváló Nobel díjas költő írta, hogy „Mindenki egyedül áll a föld színén, mit átütött a nap egy sugara, s csendben leszáll az este”. Ennél a költőnél lenn voltam Szicíliában, beszélgettünk. És valóban erről van szó, hogy a magány és a magányosság nem az egyedüllét. Csak az egyedüllétben gyakrabban alakulnak ki. A magány egy lélektani fogalom, az egyedüllét pedig egy szociológiai, tényszerű fogalom. Van-e mellettem valaki, élek-e valaki mellett, vannak-e szomszédaim, stb. A magányosság lélektani folyamat és véleményem szerint azt jelenti, hogy az ember alapvető jellegzetességeiben a valakihez, valamihez és a valahová tartozás alapszükséglete nem valósul meg. És ebben keletkeznek azok a lelki zavarok és fo-

lyamatok, amelyek azután a szorongástól kezdve a félelmeken át, meg a legkülönbözőbb eseményekig a magány. A magányosság nem félelmet kell, hogy keltsen, a megelőzése az, hogy különválasztom a dogmatikus értelmezéstől és azt mondom: „Mindenki egyedül áll a föld színén”, ennek ellenére nem mindenki magányos. Én azt hiszem, az emberi kapcsolatok, az emberekhez való viszony, még ha az elméleti is, még ha az egy szellemi, spirituális dolog is, hát ezért van nagy jelentősége a hívésnek, a vallásnak, és az emberi közösségek egyensúlyban tartani képes hit-rendszereknek. Mert a valakihez, valamihez tartozás ezen a spiritualitáson keresztül mindenki számára megvan. De ezt agyon magyarázzák, meg elrontják, tönkre teszik, mint ahogy sok minden mást.

Nagyon köszönöm a kérdéseket. Köszönöm a meghívást, köszönöm az élmény dús bevezetést, nagy élmény volt a zene, nagy élmény volt az ifjaknak a jelenléte, és megint csak azt mondom, hogy az idősek és fiatalok közötti legnagyobb különbség az, hogy az idősebbek már voltunk fiatalok, a fiatalok még nem voltak idősek, csak lesznek.”

Lejegyezte *Veréb László*

A tartalmas előadás után már mindenki megszomjazott, és az ínycsiklandó sütik látványának sem tudtunk tovább ellenállni. Eszegetés közben is folytatódott a beszélgetés, a személyes ismerkedés, majd a nehezen oszló közönség ismét egy meghatározó élménnyel nyugtázhatta a Morus „névnap” rendezvényét..

ZARÁNDOKLATAINK, KIRÁNDULÁSOK

Az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület és a Kelenföldi Szent Gellért Plébánia közös szervezésében 2014. május 10-én zárandoklattal egybekötött kirándulásra indultunk.

Úti cél: Máriapócs – Nyíregyháza

Az autóbusz Őrmezőről 6.15-kor, a Szent Gellért Plébánia elől 6.30-kor indult. Alajos atya üdvözlése és a névsor olvasás után kiosztottuk a Hozsanna imakönyvet, valamint Alajos atya által készített gyönyörű, minden részletre kiterjedő útikönyvet. Szép tavaszi idő köszöntött ránk. Örömmel indultunk a Szűzanya köszöntésére, egyrészt azért, hogy hálát adjunk szeretetért, segítségért, másrészt azért, hogy kérjük közbenjárását Szent fiánál, Jézus Krisztusnál magyar hazánk, plébániánk papjai, hívei, családjaink, betegeink, és saját magunk részére. Amikor kiértünk az autópályára elimádkoztuk a „Szívem első gondolata” kezdetű reggeli imát, fohászkodtunk az Őrangyalhoz, könyörögtünk Istenhez: vezessen, oltalmazzon, áldjon meg minket. Rövid szünet után *Alajos atya* ismertette a programot. Végül a Szentolvasót imádkoztuk, a világgóság titkaival. Minden titok előtt szent éneket énekeltünk.

11 órakor megérkeztünk Máriapócsra. Mivel az előző zárandokcsoport szentmiséje még nem fejeződött be, a fogadó atya vezetésével bementünk a kolostorba, majd a könnyező kegykép részére készített szentélybe, mely az eredeti fatemplom mintájára készült. Közben részletes ismertetést kaptunk a kegyhely történetéről, amelyet útikönyvünk is tartalmaz. Két fontos eseményt emelnék ki: 1948-ban XII. Pius pápa a máriapócsi kegytemplomnak a „basilica minor” címet adományozta. 1991. augusztus 18-án a Magyarországot meglátogató II. János Pál pápa bizánci szertartású Szent Liturgiát végzett magyar nyelven a kegykép előtt. Ennek emlékére készítették el a bazilika új bronzkapuját. 2005. december 3-án Erdő Péter prímás a püspöki kar jelenlétében a képet újra megkoronázta a XVI. Benedek pápa által, Rómában megáldott arany glóriával. Ekkor nyilvánították

Máriapócsot Magyarország nemzeti szentélyévé. A gazdag anyag miatt, a könnyező kegykép történetét írom le, de csak vázlatosan.

A pócsi kegyképet 1676-ban Csigri László máriapócsi bíró készítette fogadalomból és hálából, a török rabságból történt szabadulásának emlékére. A képet Papp Dániel görögkatolikus lelkész öccse, Papp István festette 6 magyar forintért. Ezt a bíró nem tudta kifizetni, így az ikont egy tehetősebb polgár, Hurta Lőrinc vásárolta meg és ajándékozta a templomnak. 1696. november 4-én, miközben Papp Dániel lelkész a Szent Liturgiát végezte, Eöry Mihály földműves arra lett figyelmes, hogy az ikonosztázon elhelyezett Istenszülő-ikon mindkét szeméből bőségesen folynak a könnyek. A könnyezés két hétig szünet nélkül tartott, majd kisebb megszakításokkal egészen december 8.-ig. Korabeli feljegyzések szerint a könnyezés utolsó napján olyan hideg volt, hogy a kehelyben a bor és a víz megfagyott, de Mária könnyei ekkor is bőségesen hullottak. A korabeli tanúkihallgatások jegyzőkönyvei alapján Fenessy György püspök kijelentette, hogy Pócs görögkatolikus temploma Mária csodás könnyezésének színhelye volt. Az esemény híre eljutott Bécsbe, I. Lipót osztrák császár és magyar király és felesége, Eleonóra császárné kívánságára elrendelte, hogy a könnyező képet szállítsák a császári városba. Az eredeti pócsi könnyező kegykép a bécsi Stephansdom déli oldalhajójának XVI. századi márványbaldachinja alatt kapott méltó elhelyezést, ahol azóta is nagy tisztelettel őrzik. A pócsi fatemplomban a Mária-ikon helye évekig üresen állt. Már a kép Bécsbe szállításakor, útközben is számos másolat készült a csodás képről. Egy ilyen másolat került az eredeti kép helyére Máriapócsra is.

A mostani kép eredetéről kétféle változat is szól: Az egyik szerint még a kép Bécsbe való átszállítása-kor készítettek egy másolatot a Kassa melletti Bárcán, a jezsuiták kolostorában. Festőjét nem ismerjük. A másik változat szerint a pócsi görögkatolikus paróchus a császárhoz intézett beadványában a kép visszaadását kérte. Az uralkodó az egri püspökhöz intézett leiratában ígéri, hogy az eredeti képről másolatot készítet, s azt a pócsi görögkatolikus templomnak ajándékozza. A kegykép másolata Telekessy István egri püspök intézkedésére készült el, s ez került a pócsi templomba. Sem az eredeti kép, sem a róla készült másolatok nem könnyeztek, kivéve azt, amelyiket Pócsra visszavittek. 1715. augusztus 1-jén Papp Mihály fiatal paróchus a reggeli istentiszteletet végezte, amikor Molnár János kántor észrevette a kép könnyezését. A csodás jelenség hírért futár vitte Kállóba. Az augusztus 1-jén, 2-án és 5-én több órán át tartó könnyezést sok százan látták. A könnyezést követő napokban Erdődy Gábor Antal egri püspök hivatalosan kivizsgáltatta az eseményt. A szemtanúk vallomásának jegyzőkönyve kétséget kizáróan bizonyítja a könnyezés valóságát. A máriapócsi kegyhely újabb eseménye, a kegykép harmadik könnyezése 1905. december 3-án kezdődött. P. Gábris Kelemen szerzetes atya – kegykép őre – zárandokokat vezetett a templomba. Amikor a kép foglatát kinyitotta, észrevette, hogy a Szűzanya arca a szokottnál sötétebb, jobb szeméből könny csorog. A könnyezés december 19-ig folyamatosan tartott, összesen 18 napig. A könnyezés tényét és valóságát egyházi és világi vegyesbizottság ellenőrizte, s állapította meg. A könnyeket felfogó selymekendőket kicsiny foglatban a templom falára függesztették, ma is ott található a kegykép alatt.

Már elmúlt 12 óra, amikor a kegytemplomban Alajos atya bemutatta az ünnepi szentmisét. A szentbeszédet röviden az alábbiakban ismertetem:

Keressük a Szűzanyát és karján a kicsi Jézust. Az Édesanyát arra kérjük, hogy járjon közben értünk Szent fiánál, Jézust pedig arra, hogy áldjon meg minket és töltsön el azzal a kegyelemmel és igazsággal, amivel telve van, hogy igazabbak tudjunk lenni és gyarapodni tudjunk a kegyelemben. Az igazság és a kegyelem az emberi élet fundamentuma! Amikor az ember ezekben megfogytatkozik,

vagy híján van, akkor baj támad. A Szentírás is elmondja, hogy Isten az embert saját képmására teremtet; erős volt, szép volt, halhatatlan volt, és megkapta a földet, hogy uralkodjon rajta. De az ember föllázadt! Úgy fordult szembe Teremtő Istenével, mintha ellensége lenne. Megszegte a parancsot, és baj lett. Attól kezdve az emberi történelem nem egyéb, mint hamisságok sorozata, tévedések sorozata, gonoszságok halmaza, emberek egymás közti marakodása. Mert ha egyszer valaki elveszíti az istengyermekség állapotát, a másik emberben már képtelen meglátni a testvért. A másik emberben csak versenytársat lát, akit le kell győznie. Kérdés: Mi megy végbe az égen és a földön, amikor Mária érettünk és miattunk könnyezik? Mi az istenanyai könnyek értelme? Az evangélisták sehol sem szólnak a Szűzanya könnyeiről. Közvetve azonban biztos, hogy az egyiptomi menekülésnél, vagy, amikor a gyermek Jézust Jeruzsálemben elveszítették és megtalálták. Közvetett utalást találunk a Megváltó földi életének szenvedéseinél. Pl: a Kálvárián, a Golgotán, a keresztre feszítés döbbenetes látványakor. Anya és Szent Fia egymással párhuzamosan szenved. A Szűzanya fájdalmát könnyekben fejezi ki. A könny a Szűzanya részéről a bűn világának a bírálata. Nincs döbbenetesebb a megbántott szeretetnél. A szeretet meggyalázása a világrázkódtatás biztos jele. Mária könnyei gondolatébresztők és valamiképpen katasztrófaelhárítók is. A Szűzanya könnyei vigasztal-

2014.10.18.
Őszi kirándulás

lók is: még minden megmenthető. Meg kell tanulni jónak lenni, megtanulni uralkodni a ránk bízott dolgokon, megtanulni méltónak lenni hozzá és általa az ő Szent Fiához. Ehhez kérjük a Szűzanya segítségét, akinek van hatalma, hogy segítsen. Mária tud és akar segíteni nekünk, ha imádságos lélekkel fordulunk hozzá. Sok imánk van, de ezek közül is a legjobb a pl: a Szűz Szülője Istennek, az Oltalmad alá futunk Istennek Szent Anyja. vagy a Most segíts meg Mária. Alajos atya szentbeszéde lángra gyújtotta szívünket, mély nyomot hagyott bennünk, s a gondolatok

kitörölhetetlenül élnek szívünkben. A szentmise után még bent maradtunk a templomban és hálát adtunk azért, hogy ide eljutottunk.

Autóbuszra szálltunk és elindultunk Nyíregyházára. Első utunk a nyíregyházi Magyarok Nagyszonyja Társszékesegyházba vezetett. Meghallgattuk a templom történetét és elénekeltek a „Nagyszonyunk hazánk reménye” szenténeket. A templomból kijöve közösen elmentünk a Benczúr téren emelkedő, neoklasszicista stílust idéző épületben lévő Jósza András múzeumba. A múzeum nevét a híres tudósról és polihisztorról kapta. A múzeum nemcsak a város, de az egész térség művészeti emlékeit bemutatja. Megannyi neves személyiség munkái, műkincsei, régészeti emlékek, iparművészeti és irodalmi emlékek szerepelnek a tárlat anyagában. Tudásban, élményekben gazdagodva távoztunk a múzeumból. Szabadidő program következett. Úti füzetünk segítségével felkereshettük Nyíregyháza egyéb nevezetességeit. Pl: Görög Katolikus Püspöki Palota, Görög Katolikus templom, Móricz Zsigmond Színház.

17 óra körül autóbuszra szálltunk és elindultunk Budapest felé. Amikor az autópályára értünk, elimádkoztunk a Dicsőséges Szentolvasót. Minden tized előtt és után egy-egy Mária éneket énekelünk. Hálaadásul – kisebb szünet után – elimádkoztunk a Loretói litániát. Budapest felé közeledve Alajos atya megköszönte az autóbusz vezetőjének a nyugodt és balesetmentes vezetést. További munkájához kérte Isten áldását. Nekünk is megköszönte a részvételt és a pontosságot.

Mi is megköszöntük Alajos atyának, hogy vállalja a zarándoklat vezetésével kapcsolatos feladatokat és kértük Isten áldását, hogy még sokáig zarándokolhassunk együtt. Ezek a zarándoklatok lelki felüdülést, hitünk megerősödését és a közösségben a testvéri szeretet elmélyülését szolgálják.

Lukácsa Gézáné

A Morus Szent Tamás Egyesület és a Kelenföldi Szent Gellért Plébánia közös szervezésében 2014. október 18-án kirándulással egybekötött zarándoklatra indultunk.

Úti cél: Tiszaszentmária – Feldebrő – Tisza-tó

Az autóbusz reggel 6.30-kor indult Őrmezőről, a Szent Gellért templom elől pedig 7 órakor. Az autóbuszon kiosztottuk a Hozsanna imakönyveket, valamint Alajos atya által elkészített útikönyvet, amely részletes tájékoztatást nyújtott a napi programról és a meglátogatott helységek történetéről. Ezeket szép emlékként megőriztük, és időnként újból elolvassuk. Amikor kiértünk az autópályára, imádkoztunk Külön imádkoztunk a Szent Családhoz a Szinódusért, hogy az egyházi vezetők a Szentlélek irányításával hozzák meg döntéseiket. Rövid szünet után a Dicsőséges Rózsafüzért imádkoztunk. Minden titok előtt egy-egy szép Szűz Mária éneket énekelünk. Vasárnap missziókért imádkozunk és pénzbeli adományokkal is segítjük a missziók működését. Alajos atya ismertette a misszionáriusok – sok veszéllyel és nehézségekkel járó – tevékenységét.

Közben megérkeztünk első állomáshelyünkre, Tiszaszentmáriára, ahol a falu központjában áll a mai Magyarország egyik legrégebben épült és legkisebb ma is működő temploma.

Meghallgattuk a templom történetét, amelyet vázlatosan ismertetek: A templom építési ideje a X-XI. század fordulójára tehető, építészeti sajátosságai szerint bizánci hatást, díszítései keleties mintakincset is tükröznek. A templom építése szorosan köthető Aba Sámuel nemzetségéhez. Az épület külső, déli oldalán egy úgynevezett „szalagfonatos csomót” láthatunk, amelynek a középkori hiedelemvilág szerint bajelhárító hatása volt, ezért a felszentelt helytől távol tudta tartani a Gonoszt. A templom hajójának közepén egy családi sírhely került feltárássra, amelynek az ott előkerült őskori - hullámvonalas Árpád-kori és egy középkori edénytöredék alapján a XV-XVI. századra tehetjük.

Az altemplom sírhelyét többször bolygatták, ha voltak is eltemetve ott őseink közül, a feltárások már üresen találták. A templom a török hódoltság alatt nagyon megrongálódott. 1734-ben helyreállították és Sárlos Boldogasszony tiszteletére szentelték fel. A templom mai formáját az 1977-től 1986-ig tartó műemléki feltárás és felújítás során nyerte el. A templomban aktív hitélet folyik ma is, ahogy őseink ezer éves történelme során is mindig. Végezetül elénekeltük a „Boldogasszony Anyánk” szenténeket és kijöttünk a templomból.

Autóbuszra szálltunk és elindultunk következő állomáshelyünkre, Feldebrőre. Alajos atya itt tartotta az ünnepi szentmisét. Alajos atya a szentbeszédben kitért arra, hogy ma ugyan Szent Lukács evangélista emléknapja van, ő azonban a Boldogságos Szűz Mária vizitációjából (Mária látogatása Erzsébetnél) készült: egyrészt azért, mert a templom Szűz Mária tiszteletére van szentelve, Mária kegyhely, másrészt azért, mert holnap lesz a missziós vasárnap. Az első missziós utat az Úr Jézus Krisztus tette meg, amikor Mária méhében Erzsébethez ment. Amikor megérkezett, Erzsébet méhében felujjongott a magzat és Erzsébet eltelt Szentlélekkel. Nagy szóval felkiáltott: „Áldott vagy az asszonyok között, és áldott a te méhed gyümölcse!...” (Lk 1,42-45). Mária válasza a gyönyörű hálalenek: „Lelkem magasztalja az Urat,...”. Az Úr Jézus maga küldte apostolait, hogy menjenek és hirdessék az evangéliumot az egész világon, minden teremtménynek. Az apostolok ezt a küldetést továbbadták és azóta is folytatódik a misszió az egész világon. A missziót vállalók sok viszontagság és veszély közepette – nem egyszer életük feláldozásával – végzik küldetésüket. Holnap a szentmisén a missziók javára gyűjtés lesz, hogy tevékenységükhöz szükséges anyagi javakat biztosítani tudják. A keresztség révén valamennyien – a Szentírás szerint – „királyi papságban” részesültünk, ezért a felszentelt papokon, szerzeteseken kívül nekünk is kötelességünk a missziós munka. Mindenki saját élethelyzetének megfelelően – családban, munkahelyen, stb. – végezze ezt a munkát. Kérjük a Boldogságos Szűz Mária közbenjárását, hogy ezt a feladatot is el tudjuk végezni, Szent Fia, Jézus Krisztus dicsóságára.

A szentmise után meghallgattuk a templom történetét: Az eredeti templom a keleti, bizánci kereszténység centrális templomainak elrendezését követte. Az altemplom Nyugat-európai mintára készült, ahol a halottkultusz XI. századi megerősödésével gyakori volt az altemplomépítés. A feldebrői templom Európai jelentőségét az adja, hogy a honfoglalást követő évszázad történelmi viharában olyan épület volt, amely ötvözi a keleti és a nyugati keresztény építészet elemeit. A XI. században épült román stílusú templom és altemplom építéséről nincsenek írott emlékek. Írott emlékek hiányában Győrffy György, a középkor neves kutatója felfedezte, hogy a XIV. században a plébániatemplom a Szent Kereszt tiszteletére volt szentelve. A Szent Kereszt ereklét Szent István 1018 táján kapta, tehát csak ezt követően épültek így szentelt templomok. Annyi bizonyos, hogy az építető királyi rangú személyiség lehetett, talán Aba Sámuel, aki uralkodása előtt kezdte építeni a templomot, majd halála után (1044- a ménfői csatavesztés után a menekülő királyt ellenségei a környéken ölték meg) ide temethették. „Menekült a Tisza felé, s egy faluban, a régi veremben (in scroobe veteri) a magyarok, akiknek uralmával sokat ártott, kegyetlenül legyilkolták. Holttestét pedig eltemették a falu melletti templomban. Néhány esztendő múlva, amikor kiásták a sírból, szemfedője és ruhái sértetlenek voltak, sebhelyei begyógyultak. Azután saját monostorában, Sarusban temették el” – írja a krónika.

Ezután lementünk az altemplomba, ahol páratlan látvány fogadott minket. A húsz méter hosszú hajót szokatlan tagolású, zömök, erőteljes oszlopkötegek osztják ketté. Ezek tartják az épségben maradt kőboltozatot. Hazánk legkorábbi freskóit őrzik ezek a falak, ehhez hasonló festmények előzményeit Észak-Itália bizánci hatásokat őrző, X-XI. századi templomaiban találni. Az apszis boltozatán Krisztusnak, a Mindenség urának képe foglalja el a fő helyet a négy evangélista jelképé-

vel. Ezt az együttest angyalok veszik körül. Az altemplom keleti – nyugati tengelyében Krisztus életét és kereszthalálát ábrázolta a festő. A többi fal, illetve boltozatfelületeket öszövétségi alakok díszes keretbe, medaillonban foglalt portrészzerű képei, illetve jelenetek díszítik. Az utóbbiak közül kiemelkedő szépségű a Káin és Ábel áldozatát, a testvérgyilkosságot ábrázoló részlet. Az altemplom hajója, de a sírkamra külön is, kis ablakokkal közvetlen kapcsolatban volt a felső templommal, hogy a templomban elhelyezkedő hívők hallják és követhessék az altemplomban folyó szertartásokat. Ma is páratlan élmény a felső templomban hallgatni a lent szóló éneket. (ezt mi is megtapasztalhattuk) Lélekben megfrissülve hagytuk el a templomot.

Autóbuszra szálltunk, s elindultunk a Tisza-tóhoz, amely a Hortobágyi Nemzeti Park negyedik bemutató területe, s így 1999 óta az UNESCO Világörökség része. A Poroszlói Tisza-tavi Ökocentrumba mentünk, mely Magyarország új turisztikai központja, igazi látványosság. Az Ökocentrum szórakoztató módon, modern interaktív szemlélettel, játékosan tárja a látogatók elé a Tisza-tó és Tisza-völgy természeti kincseit, bemutatva Magyarország második legnagyobb tavának élővilágát. Az Ökocentrum legfőbb látványossága Európa legnagyobb Édesvízi akváriumrendszere, mely 735.000 liter összterfogatával és a benne bemutatott víz alatti csodákkal igazán különleges természet-közelit élményt nyújt. A főépületet körülölelő több mint 7 hektáros szabadidőpark állatbemutatóival és játszótereivel egyszerre vidámpark és állatkert, míg a létesítmény részét képező tájház, halász-skanzen és hagyományőrző baromfiudvar révén valóságos időutazást tehetünk a XIX. század világába. Az Ökocentrum kikötője közvetlen összeköttetést teremt a Tisza-tavi Vízi sétánnyal. Már azt hittük, hogy vége a programnak, amikor Alajos atya közölte, hogy a Tisza-tón csónakázni fogunk. A hírnök nagyon örültünk, s a csónakokba szállva mintegy 3/4 órát töltöttünk a vízen. Közben a csónakot vezetőik részletesen beszámoltak a Tisza-tó történetéről. Ezt az élményt – mivel az útitervben nem szerepelt, Alajos atya ajándékának tartottuk és megköszöntük gondoskodó szerepét.

Öt óra tájban kissé fáradtan, de élményekben gazdagodva autóbuszra szálltunk és elindultunk Budapest felé. Amikor kiértünk az autópályára, hálát adtunk mennyei Atyánknak a szép napért. Elimádkoztuk a Világosság szentolvasót. A szentolvasó előtt és az egyes titkok között egy-egy szép Szűz Mária éneket énekeltünk. Mindnyájan úgy elmerültünk gondolatainkban, észre sem vettük, hogy

Sinka Erzsébet és Kalász Márton a Költészet Napján

már Budapesten vagyunk. Alajos atya megköszönte a busz vezetőjének a nyugodt, balesetmentes vezetést. További munkájára Isten áldását kérte. Nekünk is megköszönte a részvételt és a pontosságot.

Lukácsa Gézáné

ŐRMEZŐ ÜNNEPE

2014-ben a 13. Őrmező ünnepének megrendezésére az esős, szeles időjárás miatt a szokásos szeptemberi időpont helyett október 5-én vasárnap került sor. Reggel még igen csak szomorkodva néztük az esőt adó felhőket, de szerencsére már délben kellemes napos idő lett.

Egyesületünk ismét részt vett az ünnepségen, jelezve jelenlétünket Őrmező életében. „Adományvásár” keretében kisebb, szép és hasznos tárgyakat ajánlottunk fel 200 Ft-os értékben. Lőrinczné Kiss Veronika, egyesületünk tagja saját készítésű kis levendulás zacskókat, egyéb ötletes ajándékokat árusított, melyeknek nagy sikere volt.

Sátrunkat Hoffmann Tamás polgármester is meglátogatta, és így alkalmunk volt vele egy hosszabb beszélgetésre is.

A Kossuth Lajos Gyermekotthon lakói ez évben is jótékonyági céllal lángost sütöttek és süteményeket adtak el, és az így befolyt összeget egyesületünkön keresztül a rászoruló őrmezőieknek ajánlották fel. Ezek az adománypénzek a karácsonyi szeretetsomagjaink alapanyagának beszerzését támogatják.

Köszönet mindazoknak, akik hozzájárultak adományaikkal, hogy segíthetünk megkönnyíteni és szebbé tenni a karácsonyi szent napokat.

Szalánczi Gabriella

A KARITÁSZ ÉS A PLÉBÁNIA HÍREI

A Kelenföldi Szent Gellért plébánia eseményei 2014-ben:

III. 1-én részt vettünk a farsangi bálón és annak előkészítésében (sütemény sütés)

V. 10-én: a Szent Gellért Plébániával közösen szervezett zárandoklaton vettünk részt. Útvonal: Máriapócs – Nyíregyháza

IX. 20-21: a Szent Gellért búcsú előkészítésében és lebonyolításában vettünk részt.

X. 18: Zárandoklattal egybekötött kirándulást szerveztünk a Szent Gellért Plébániával közösen Tarnaszentmária-Feldebrő – Tisza-tó útvonallal

XI. 23. Az Őrmezői Községi Házban tartott szentmisén Alajos atya megáldotta a Szent Erzsébet kenyeret, amelyet a szentmise után ahívók megvásárolhattak önköltség+adomány áron. Az adományok a rászoruló karácsonyi csomagjának elkészítéséhez nyújtanak segítséget

XI. 30. Szent Erzsébetre emlékezve, a Plébániai Karitás Szervezete megvendégelte az idős testvéreket. Az előkészítésben és lebonyolításban tevékenyen részt vettünk.

XII. 7-én Megszerveztük az „1 millió csillag a szegényekért” gyertyaértékesítést, amelynek bevétele szintén a rászoruló megsegítésére szolgál.

Ezen kívül az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület szervezésében minden vasárnap, Újévkor és karácsonykor az Őrmezői Községi Házban reggel 8 órakor szentmisét mutattak be a plébánia lelkészei. Ez a szolgálat a lakótelepen élő idős, nehezen közlekedők lelki igényét elégíti ki, rendszere-

Szent Gellért ünnepe

sen részt vesz mintegy 80-100 ember.

Egyik ilyen nyári szentmisénken került sor Alajos atyának, a szentmiséinket rendszeresen celebráló plébános atyának köszöntésére, aki idén ünnepelte 60. születésnapját. Isten éltesse sokáig jó egészségben!

SZENT GELLÉRT ÜNNEPE

A 2001-ben felállított kopjafa talapzatán elhelyezett márványtábla hirdeti: „Gellért püspök 1046. szeptember 24-én mártírhalálának napján itt vonult át a pesti révhez András herceg fogadására.”. Jó, hogy van egy középkori emlékünkné egy szentről itt a modern kor lakótelepén. Ez alkalmat ad, hogy minden évben, a neve napján megemlékezzünk a mai kor számára is példát adó szerzetesről, püspökről, tanítóról.

2014. szeptember 24-én szeles, de napsütéses időben jöttünk össze az iskola kertjében. Az időjárás kegyes volt e napon, és ez azért is hangsúlyos momentum, mert az előző napok hűvös, borús időjárása aggodalomra adott okot, hogy nyugodtan, méltósággal tudunk-e ünnepelni.

A Himnusz eléneklése után a Menyecske utcai Általános Iskola felső tagozatos diákjai Szent Gellért életéből adtak elő egy kedves anekdotát, majd ezt követően az alsó tagozatos diákok gitár kísérettel énekeltek néhány hangulatos dalt.

Mint minden alkalommal, Forgács Alajos atya rövid tanításában beszélt a gyerekeknek a szolgálatról, a szeretetről és az egymás segítségének fontosságáról Szent Gellért példáján keresztül. Faragó Dávid református lelkész a bibliából olvasott fel egy részletet az ünnepi alkalomhoz illően.

Kép: Szent Gellért ünnepe

Végül a Napsugár Óvoda kisgyermekkei, az iskola diákjai Újkériné Diviák Mária igazgatónő kíséretében, valamint a helyi civil szervezetek- egyesületünk mellett az Őrmezői Közakarat Egyesület –

képviselői, megkoszorúzták az emlékoszlopot, és a Szózat soraival fejeztük be a méltóságteljes ünnepet.

Szalánczi Gabriella

KÜLSŐ KAPCSOLATAINK

A Morus Szent Tamás Egyesület meghívást kapott a Magyar Kereszténydemokrata Szövetségtől, hogy vegyen részt a Keresztény Civil Szervezetek 10. Országos Fórumán, melynek címe Az érdekérvényesítés lehetőségei és útvesztői volt

A Parlament felsőházi termében került sor az előadásokra, melyen Szalánczi Gabriella és jómagam vettünk részt.

Harrach Péter, a Szövetség elnöke köszöntőjében a civilek érdekérvényesítésének fontosságáról beszélt, feladatul a nemzeti szuverenitás megőrzésének a segítségét, a patrióta gazdaságpolitika támogatását emelte ki.

Molnár-Bánffy Kata a civileknek a társadalom felé történő kommunikációjának fontosságáról beszélt, mely szó az önmegosztást, önátadást jelenti. A kommunikációban nem szabad hibázni, a legfontosabb a közlő személye, nem csak magát kell jónak éreznie, hanem annak is kell látszódnia. A jó hír megőrzése elengedhetetlen! Annak az ügynek, amit a többiek felé kommunikál egy civil csoport, érzelmileg kötődnie kell tárgyához, megkülönböztethetőnek kell lennie a többi terméktől, világos, hiteles, következetes, bátor fellépést igényel annak képviselőjétől.

Kutassy Jenő, a NOE felépítéséről, a magyar társadalomban betöltött szerepéről és tevékenységéről beszélt. Beszámolt a NOE közreműködéséről a családokat érintő állami döntéshozataloknál. Elmesélte, hogyan szervezik meg a vidéki közösségek másokat segítő tevékenységét pl. befőttek, lekvárok ajándékozását, melyeket a felesleges terméssel rendelkező emberek készítenek a nagycsaládosok számára.

Salzmann Zoltán az ÉrMe alapítvány küldötte a civil szervezetek jó anyagi hátterének megteremtéséről tartott előadást. A civil szervezeteknek sok lábon kell állniuk, a tagdíjakon kívül gyűjthetnek adományokat, szponzorokat kutathatnak fel. Csak feddhetetlen emberre szabad bízni a szervezet pénzének a kezelését, valamint felhívta a figyelmet a megfelelő ellenőrzésre is.

McQuirkné Glattfelder Lúcia

FORRÁSAINK, PÁLYÁZATOK

2014. évben az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiírt „Civil szervezetek működési célú támogatása 2014.” című pályázatán 2014. évi működési költségeinkre 250.000 forint összegű támogatást nyertünk.

Az Újbuda Önkormányzata által meghirdetett pályázatokon kulturális témakörben és működési költségeinkre szintén pályáztunk, és mindkét témában 100-100 ezer forintos támogatást nyertünk. Ezek a támogatások – egyebek közt – lehetővé teszik a jelen kiadvány nyomdai költségeinek finanszírozását is.

Sajnos az 1 %-os adófelajánlásból a NAV utalást nem teljesített. Igaz, a tájékoztatást megkaptuk, hogy a számunkra dedikált összeg 81.243 Ft, de az idén aktuális közhasznúsági jogállás megújítására szervezetünk esetében a Fővárosi Törvényszék adminisztrációs hibájából (elkeverték a kérelmünket) nem került sor. A fellebbezés és a jogi procedura lapzártakor még zajlik, reméljük az új év erre is kedvező megoldást hoz.

Magánszemélyektől összesen 83.220 forint adományt kaptunk. Az Őrmező Ünnepeén az adománygyűjtés összesen 44.240 forint volt, amelyből a Kossuth Lajos Gyermekotthon által gyűjtött adomány 27.440 forintot tett ki. Segítségüket ezúton is hálásan köszönjük. Az Erzsébet napi „Erzsébet kenyér” árusításából származó adomány összege 15.555 forint volt, az „Egymillió csillag a szegényekért” akcióban értékesített gyertyákból befolyt adomány 5.000 forintot tett ki.

Uri Jánosné, Márta

Köszönjük mindazoknak, akik adományukkal vagy 1%-os adóforintjaik irányításával az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesületet támogatták, s kérjük, hogy továbbra is tartsanak ki mellettünk.

Adószámunk: 18056824-1-43

KARITATÍV TEVÉKENYSÉG

2014. évben is támogattuk Mihálykó Tamás máréfalvai nehéz sorsú gyermek tanulását. Havi 5.000 forinttal járultunk hozzá a Csaba testvér által szervezett napköziben történő ellátásához.

Hagyományinkhoz híven húsvétkor (44) és karácsonykor (50) szeretetsomagokat készítettünk. Önkénteseink széjjelhordták a rászoruló családoknak és idős, egyedülálló lakótársainknak a hasznos, tartós élelmiszerekből álló csomagokat. Ezek részbeni anyagi fedezetét az Őrmező napon gyűjtött/kapott, az „Erzsébet kenyér”-ből befolyt, és az „Egymillió csillag a szegényekért” akcióból származó adományok biztosították.

Ebben az évben Újbuda Önkormányzata kérdőívet rendszeresített az egyszeri támogatásban részesíthetők számára. E kérdőívet önkéntes munkatársaink eljuttatták a rászorulókhhoz, szükség esetén segítettek annak kitöltésében. Megközelítőleg 30-35 kérelmet továbbítottak az Önkormányzati képviselő részére.

ÖNKÉNTESEINK, KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az idei és a megelőző 20 év programjai nem jöhettek volna létre dolgozó, a közösségért tenni akaró emberek nélkül. A Morus tagjai önkéntesek, fizetség nélkül végzik kitartó munkájukat. Berendezik a termet, szorgoskodnak a rendezvényeken, süteményt sütnek, bevásárolnak és szeretetsomagokat állítanak össze, hordanak ki, időseket gondoznak, pályázatot és elszámolást írnak, előkészítik a könyvelést, postára mennek, kapcsolatot tartanak, facebook-ot és honlapot szerkesztenek, beszámolót írnak, intézik az ügyeket, s még felsorolni is nehéz, mi minden hasznosat tesznek a közösség érdekében. Köszönjük áldozatos munkájukat, további kitartást, az örömmel végzett munka jó érzését, és jó egészséget kívánunk nekik!

Ugyancsak szeretnénk köszönetet mondani az Őrmezői Közösségi Ház vezetőjének és csapatának, hogy helyet adnak programjainknak, a szabadtéri rendezvényeinkhez is biztosítják a technikai hátteret, s minden vasárnap teret adnak a szentmiséknek. Köszönet érte a Közösségi Ház valamennyi munkatársának.

BÚCSÚ

Ebben az évben kétféle módon is elbúcsúztunk néhány tagtársunktól. A kántori feladatokat hosszú ideig ellátó Koszter József és felesége, Edit, akinek a csodálatos oltár kézimunkákat köszönhetjük, úgy döntöttek, hogy idős napjaikra a pilisvörösvári Szent Erzsébet Szeretetotthonba költöznek. Április végén egy meghitt ünnepség keretében köszöntünk el tőlük.

Fájdalmasabb búcsút vettünk korábbi vezetőségi tagunktól, Szili Imréné Ibolyától, aki szeptemberben tért meg a Teremtőhöz. Köszönjük, Ibolya, az egyesületünk érdekében végzett munkádat, nyugodj békében!

Szili Imréné, Ibolya

ZÁRSZÓ

Itt a vége, fuss el véle! Összességében nem kevés, amit a mérleg serpenyőjébe tettünk, büszkék lehetünk a munkánkra, s jó érzéssel tölthet el a tudat, hogy megint sok emberhez juttattuk el a kultúrát vagy a konkrét támogatást. De azért aggódunk is, hiszen hiába mindez, ha a bürokrácia másféle mércét állít, s bizonytalanul várjuk a közhasznúságunk bejegyzését. Na, de félre a borús gondolatokkal. Küldetésünk magasabb elvárásokhoz igazodik, és az Égi mércének kívánunk a továbbiakban is maradéktalanul megfelelni. Ehhez hívunk mindenkit, csatlakozzon hozzánk, támogasson minket, tegyünk együtt Őrmező hétköznapijait!

Makrai Rita elnök

Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület

morus@omszte.hu

www.omszte.hu

<http://www.facebook.com/morusszenttamaseszuleset>